Region Stockholm

Miljöpåverkan från läkemedel

KHN 2022-10-19

Johanna Borgendahl
RLK Hållbarhet och internationella frågor

Region Stockholm

Agenda

- Bakgrund
- Tillverkning, användning, kassation
  - vad har vi gjort?
  - hur går vi vidare?

Varför bekymra sig om läkemedel i miljön?

Läkemedel är gjorda för att påverka biologiska processer

Vi blir fler och äldre

Avloppsreningsverk renar inte bort läkemedelsrester

Skador på njurar hos fisk och fågel, beteendeförändringar, feminisering/sterilitet mm

Antibiotika i miljön kan dessutom bidra till ökad resistens

Läkemedel skadar miljön – får ändå grönt

Tillverkningen av läkemedel i Indien skapar enorma miljöproblem och riskerar att skynda på utvecklingen av antibiotikaresistens. Läkemedelsverket är oroat

...iljökonsekvenserna när

...ska marknaden.

Utloppsrör med renat avloppsvatten till en skånsk å. Foto: Erland Björklund, Högskolan Kristianstad

Läkemedelsrester ökar i färskvatten

Koncentrationerna av läkemedelsrester i färskvatten har ökat i hela världen under de senaste 20 åren.

22 feb 2019, kl 16:17

Läkemedelsrester i dricksvatten

Läkemedelsrester förekommer i miljön, och flera studier har också påvisat läkemedelsrester i dricksvatten. På denna sida kan du läsa om vad studierna har visat och vad det kan innebära att det förekommer läkemedelsrester i vårt dricksvatten.

Att läkemedelsrester kan påvisas i dricksvatten är tack vare mycket noggranna analysmetoder. Eftersom de påvisade halterna är mycket låga finns möjlighet att åtgärder kan sättas in i god tid. Dricksvattnet i Sverige är av mycket hög kvalitet och det viktiga är att arbeta med uppströmsarbete så att innehållet av läkemedelsrester inte blir ett problem på sikt.

Article rank | 2 Apr 2013 | Metro Sweden (Malmo)

CONNY EMMELIN conny.emmelin@metro.se

Svenskar köper allt mer smärtstillande

Ökning. Svenskarna köper och mer värktabletter. Sedan 2005 h... försäljningen av de tre vanligaste substanserna i smärtstillande medicin ökat med 16 procent. Samtidigt har utskrivningarna av värktabletter på recept ökat nästan lika mycket.

– Det är inte en ökning som är monumental. Men samtidigt följer vi detta oerhört noga och vi håller på med en stor studie om receptfritt som blir klar i ma... nästa år, säger Cecilia Bernsten, forskare på Läkemedelsverket.

Oxazepam och diklofenak i fisk fångad i Stockholm

Nyhet 2015-03-20

En stor andel abborrar fångade i Stockholmstrakten innehåller oxazepam och diklofenak visar en undersökning gjord av IVL Svenska miljöinstitutet inom ramen för ett projekt som delvis finansierats av Stockholms läns landsting. Abborrar är relativt stationära fiskar och analyserna ger därför en god uppfattning om exponeringen vid fångstplatsen.

Problembild tillverkning av läkemedel

Stora utsläpp vid tillverkning

Inte bara i Asien

Regleras inte i miljölagstiftningen

Brist på transparens i leverantörskedjan

Vad kan vi, och vad kan vi inte, göra?

Lagstiftning önskvärt men svårt

Apoteken har tillhandahållandeskyldighet

Krav i regionernas upphandlingar

- Rekvisitionsläkemedel ca 20 % av läkemedelsmarknaden i Sverige
- Realistiska krav
- Vi måste köpa läkemedel – med eller utan avtal

Vad har Region Stockholm gjort?

Ställt krav på tillverkningsledet sedan 2010 – först ut!

Först med att ställa krav på mätningar av läkemedelsutsläpp från fabriker vid upphandling av antibiotika

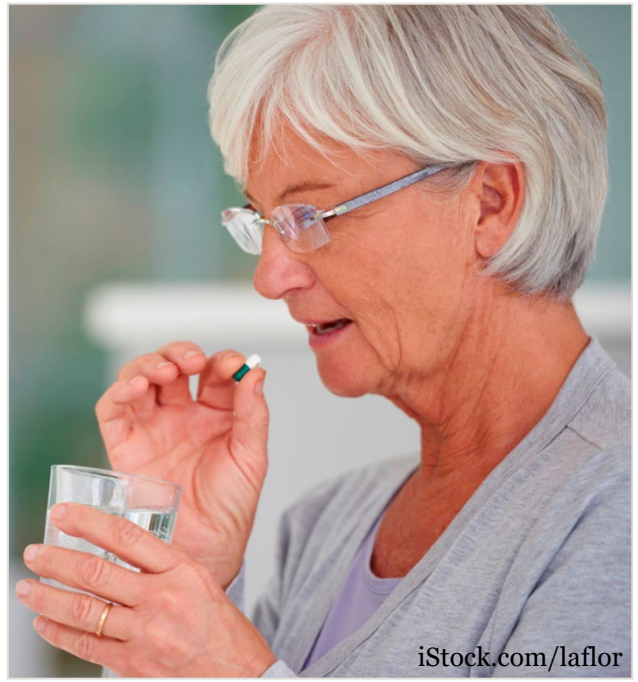
Successiv kunskapsuppbyggnad och skärpning av kraven

Utsläpp från användning och kassation

Mindre än 5 % från vårdinrättningar

Mer än 95 % från hushållen

Kasserar korrekt, men onödig kassation måste minska

Hur har Region Stockholm arbetat för att minska miljöpåverkan från användning av läkemedel

Mål i Miljöprogram 2017-2021 om minskad användning av miljöbelastande läkemedelssubstanser inom vård- och tandvård

Målet uppnåddes! Stor minskning i många verksamheter.

Hur har Region Stockholm arbetat för att minska miljöpåverkan från användning av läkemedel

Mål i Miljöprogram 2017-2021 om att minska onödig kassation av läkemedel

Målet uppnåddes till stor del! Alla vårdverksamheter arbetar för minskad kassation, men kvantifiering är utmanande.

Region Stockholm

Miljöhänsyn vägs in i Kloka listan

Som stöd har läkemedelskommittén ”Kunskapsstödet för läkemedel och miljö” på Janusinfo.se

Provtagning av läkemedelsrester i avloppsvatten, dricksvatten och recipient

Resultaten finns Janusinfo.se

Hur fortsätter arbetet utifrån Hållbarhetsstrategin

Fortsatt arbete ur ett helhetsperspektiv; tillverkning, användning och kassation

Ökat fokus på antibiotikaresistens

Hur fortsätter arbetet utifrån Hållbarhetsstrategin

Ingen styrning av lokala mål om att minska användningen av specifika substanser

Ökat fokus på miljöhänsyn vid val av läkemedel till Kloka listan – jämförande miljöriskbedömningar

Utveckla och skärpa kraven vid upphandling

Öka kunskapen om risk för antibiotikaresistens i avloppsvatten från sjukhus

Region Stockholm

Tack för uppmärksamheten!

johanna.borgendahl@regionstockholm.se